

APŽVALGOS. PUBLIKACIJOS. RECENZIJOS

LITERATŪRA APIE E. FRENKELIO LIETUVIŲ KALBOS ETIMOLOGINĮ ŽODYNĄ

FRAENKEL ERNST. Litauisches etymologisches Wörterbuch. Bd. 1—2. Heidelberg, Carl Winter. Universitätsverlag; Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht. 1955—1965. (Indogermanische Bibliothek, Reihe 2. Wörterbücher). — Sąs. [10]—19 aut: E. Fraenkel, A. Slupski, E. Hofmann und E. Tangl.

Bd. 1.

- Lief. 1. (*abà — dâkanoti*). XXIV, 80 S.
- Lief. 2. (*dâlba — gókčioti*). 81—160 S.
- Lief. 3. (*golë — kèptelëti*). 161—240 S.
- Lief. 4. (*kèpti — kustëti*). 241—320 S.
- Lief. 5. (*kùsti — malà*). 321—400 S.
- Lief. 6. (*mâlas — naktinyčią*). 401—480 S.
- Lief. 7. (*naktis — pečkioti*). 481—560 S.
- Lief. 8. (*pečénka — posnagà*). 561—640 S.
- Lief. 9. (*pôsniukas — privekiuoti*). 641—656 S.

Bd. 2.

- Lief. 9. (*privykëti — rëpsoti*). 657—720 S.
- Lief. 10. (*rëpš — skena*). 721—800 S.
- Lief. 11. (*skëndëti — sprësti*). 801—880 S.
- Lief. 12. (*spriau — šâliti*). 881—960 S.
- Lief. 13. (*šaltÿšius — švelsti*). 961—1040 S.
- Lief. 14. (*švëkšti — trëšti*). 1041—1120 S.
- Lief. 15. (*trëšti — varlë*). 1121—1200 S.
- Lief. 16. (*varmas — zu*). 1201—1280 S.
- Lief. 17. (*zuikis — žvolgai*). Nachträge (*agulnas — pankà*). Wortregister. I. Baltisch: a. Litauisch (*ab- — supÿklës*). 1281—1360 S.
- Lief. 18. [Wortregister. I. Baltisch: a. Litauisch] (*sîrdëtë — žvelgti*), b. Lettisch (*â — žvikstët*), c. Lettische Dialekte (*beš(â) — zamù*), d. Preussisch (*abbai — zuit*). II. Slavisch (*a — žlob*). 1361—1440 S.
- Lief. 19. [Wortregister. II. Slavisch] (*žlukto — z(ò)vati*). III. Germanisch. IV. Altindisch. V. Iranisch. VI. Armenisch. VII. Tocharisch. VIII. Het(t)itisch. IX. Phrygisch — Trakisch. X. Griechisch. XI. Albanisch. XII. Illyrisch. XIII. Italisch. XIV. Romanisch. XV. Keltisch. XVI. Finnisch — Ugrisch. XVII. Andere nichtindogermanische Sprache: Arabisch, Türkisch, Ägyptisch, Čuvaschisch. XVIII. Namen. Berichtigungen. Nachwort. 1441—1560 S.

Lietuvių kalbos etimologinį žodyną buvo užsibrėžęs parašyti lietuvių kalbininkas K. Būga (turėjo surinkęs 19 000 kortelių kartoteką), bet savo planų nespėjo įvykdyti. Vokiečių kalbininkas

E. Frenkelis (1881.X.16. – 1957.X.2) medžiagą žodynui rinko nuo 1947 m. Parengė spaudai de-
 vynis sąsiuvinius (septyni iš jų išėjo, jam gyvam esant), o po mirties darbą toliau dirbo ir žodyną
 baigė leisti vokiečių kalbininkai A. Slupski, E. Hofmanas ir E. Tanglis. Žodyne panaudota ne tik
 lietuvių, bet ir kitų baltų kalbų medžiaga, todėl jis gali atstoti visų baltų kalbų etimologinį žodyną.
 Žodžiai pateikiami lietuviško alfabeto tvarka; žodyno straipsniuose po antraštinio žodžio eina
 kiti tos pačios šaknies lietuviški išvestiniai žodžiai. Kartais sudurtiniai žodžiai duodami ne atitinka-
 mo žodžio straipsnyje, o abėcėlės tvarka. Po lietuviškų žodžių eina giminiški latvių, prūsų, slavų
 ir kitų indoeuropiečių kalbų žodžiai. Žodyne yra nemaža skolinių ir siaurai vartojamų žodžių (iš
 senųjų raštų, tarmių ir t. t.). Prie senų ir retų žodžių nurodomas šaltinis. Pasenusios ir, autorius
 manymu, neįtikinamos etimologijos neminimos. Tikrinių vardų žodyne nedaug. Lietuviški žo-
 džiai kirčiuojami, paradigmų nenurodant. Autorius, rašydamas darbą, naudojosi „Lietuvių kal-
 bos žodynu“ (Vilnius, 1941–1947), „Dabartinės lietuvių kalbos žodynu“ (Vilnius, 1954), o taip pat
 J. Endzelyno ir K. Miülenbacho darbu „Lettisch-deutsches Wörterbuch“ (Rīgā, 1923–1925),
 be to, K. Būgos, J. Endzelyno ir kitų kalbininkų etimologiniais darbais.

Literatūra: *Schwentner Ernst*. Indogermanische Forschungen (Berlin), Bd. 58, 1958,
 H. 3, S. 311–314 (šąs. 1 rec. vok. k.)

* *Belardi W.* La Parola de Passato (Napoli), vol. 11, 1956, p. 470–476 (šąs. 1–2 rec.)

Hyart Charles. Revue belge de philologie et d'histoire (Bruxelles), vol. 35, 1957, Nr. 2,
 p. 591–592 (šąs. 1–2 rec. pranc. k.)

Hofmann Erich. Göttingische gelehrte Anzeigen (Göttingen), Bd. 210, 1956, Nr. 3/4,
 S. 215–223 (šąs. 1–2 rec. vok. k.)

Stang Chr. S. Die Welt der Slaven (Wiesbaden), Jg. 1, 1956, H. 3, S. 350–354 (šąs. 1–
 2 rec. vok. k.)

Bodnarczuk S. Wiener slavistisches Jahrbuch (Wien), Bd. 5, 1956, S. 203–205 (šąs. 1–
 3 rec. vok. k.)

Kiparsky V. Neuphilologische Mitteilungen (Helsinki), Bd. 58, 1957, Nr. 2, S. 39–
 43 (šąs. 1–3 rec. vok. k.)

Schmalstieg William R. Word (New York), vol. 12, 1956, Nr. 2, p. 331–334 (šąs. 1–3 rec.
 anglų k.)

Senn Alfred. Deutsche Literaturzeitung (Berlin), Jg. 77, 1956, H. 12, Sp. 893–896 (šąs.
 1–3 rec. vok. k.)

Vaillant André. Bulletin de la Société de Linguistique de Paris (Paris), vol. 52, 1956, fasc.
 2, [1957], p. 155–156 (šąs. 1–3 rec. pranc. k.)

* *Belardi W.* Ricerche Linguistiche (Roma), vol. 4, 1958, p. 201–210 (šąs. 1–5 rec.)

* *Kiparsky V.* Erasmus (Bâle), vol. 10, 1957, p. 204–207 (šąs. 1–5 rec.)

Лексикографический сборник (Москва), вып. 3, 1958, стр. 169 (šąs. 1–5 anotacija rusų k.)

Otrębski Jan. Lingua Posnaniensis (Poznań), t. 6, 1957, s. 181–182 (šąs. 1–5 rec. vok. k.)

Riše Velta. Årsbok 1951/1952 (Lund), 1957, p. 54–63 (šąs. 1–5 rec. vok. k.)

Machek Václav. Slavia (Praha), roč. 26, 1957, seš. 3, s. 439–442 (šąs. 1–6 rec. čekų k.)

Slawski Fr. Polonica w Słowniku etymologicznym języka litewskiego Ernsta Fraenkla.

Język Polski (Kraków), r. 37, 1957, z. 3, s. 217–220 (šąs. 1–6 rec. lenkų k.)

Skardžius Pr. Zeitschrift für slavische Philologie (Heidelberg), Bd. 27, 1959, H. 2, S.
 435–439 (šąs. 1–8 rec. vok. k.)

Trost P. O Byzantinoslavica (Praha), t. 20, 1959, Nr. 2, p. 314 (šąs. 1–8 rec. pranc. k.)

Maziulis V. Kalbotyra (Vilnius), t. 3, 1961, p. 243–248 (šąs. 1–10 rec. lietuvių k.)

- Daugman Joseph.* Language (Baltimore), vol. 38, 1962, Nr. 3 (part 1), p. 313–314 (šas. 1–11 rec. anglų k.)
- Schwentner Ernst.* Indogermanische Forschungen (Berlin), Bd. 65, 1960, H. 1, S. 100–104 (šas. 2–9 rec. vok. k.)
- Schmalstieg William R.* Word (New York), vol. 13, 1957, Nr. 3, p. 525–527 (šas. 4–5 rec. anglų k.)
- Vaillant A.* Bulletin de la Société de Linguistique de Paris (Paris), vol. 53, 1957–1958, fasc. 2, p. 174–175 (šas. 4–6 rec. pranc. k.)
- Senn Alfred.* Deutsche Literaturzeitung (Berlin), Jg. 79, 1958, H. 7/8, Sp. 597–600 (šas. 4–6 rec. vok. k.)
- Bodnarczuk Stefan.* Wiener slavistisches Jahrbuch (Wien), Bd. 6, 1957–1958, S. 191 (šas. 4–7 rec. vok. k.)
- Rūķe-Draviņa V.* Språkliga bidrag (Lund), vol. 3, 1959, Nr. 13, p. 45–57 (šas. 5–9 rec. vok. k.)
- Schmalstieg William.* Word (New York), vol. 16, 1960, Nr. 1, p. 131–133 (šas. 6–9 rec. anglų k.)
- * *Pisani V.* Paideia (Genova), vol. 12, 1957, p. 141–144, 300–307 (šas. 6 rec.); ten pat, vol. 15, 1960, p. 135–140 (šas. 7–10 rec.)
- Slawski Fr.* Polonica w Słowniku etymologicznym języka litewskiego Ernsta Fraenkla. Język Polski (Kraków), r. 39, 1959, z. 5, s. 380–382 (šas. 7–10 rec. lenkų k.)
- Vaillant André.* Bulletin de la Société de Linguistique de Paris (Paris), vol. 55, 1960, fasc. 2, p. 190 (šas. 8–9 rec. pranc. k.)
- Bodnarczuk S.* Wiener slavistisches Jahrbuch (Wien), Bd. 9, 1962, S. 104–105 (šas. 8–10 rec. vok. k.)
- Schwentner Ernst.* Indogermanische Forschungen (Berlin), Bd. 66, 1961, H. 3, S. 323–325 (šas. 10–11 rec. vok. k.)
- Schmalstieg William.* Word (New York), vol. 18, 1962, Nr. 3, p. 365–367 (šas. 10–13 rec. anglų k.)
- Rūķe-Draviņa V.* Språkliga bidrag (Lund), vol. 4, 1963, Nr. 18, p. 93–100 (šas. 10–16 rec. vok. k.)
- Pisani Vittore.* Paideia (Genova), vol. 16, 1961, Nr. 4, p. 290–292 (šas. 11–12 rec. italų k.)
- Schwentner Ernst.* Indogermanische Forschungen (Berlin), Bd. 68, 1963, H. 1, S. 130–131 (šas. 12 rec. vok. k.)
- Pisani Vittore.* Paideia (Genova), vol. 18, 1963, Nr. 3–4, p. 237–241 (šas. 13–15 rec. italų k.)
- Urbutis V.* Kalbotyra (Vilnius), t. 9, 1963, p. 215–218 (šas. 14 rec. lietuvių k.)
- Pisani Vittore.* Paideia (Genova), vol. 20, 1965, Nr. 2–3, p. 142–144 (šas. 16–18 rec. italų k.)
- Machek V.* Zum Wortschatz des Litauischen. Zeitschrift für slavische Philologie (Heidelberg), Bd. 28, 1959, H. 1, S. 159–164. (Pastabos prie E. Frenkelio žodyno—*aitvaras—astrus*); ten pat, Bd. 29, 1961, H. 2, S. 345–356 (*amžius—burti*); ten pat, Bd. 33, 1966, H. 1, S. 168–174 (*eičti—žvelgti*).
- Slupski Annemarie.* Lingua Posnaniensis (Poznań), t. 8, 1960, s. 352 (apie tolimesnę žodyno leidimą po E. Frenkelio mirties).

Sudarė D. Gargasaitė

* Žvaigždute pažymėtų žurnalų Tarybų Sąjungos bibliotekose nepavyko rasti, todėl medžiaga liko nepatikrinta. Literatūra išdėstyta sąsiuvinių tvarka.